

MINISTERSTWO NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

INFORMACJA
O WDROŻENIU
I ETAPU POPRAWY WYNAGRODZEŃ
PRACOWNIKÓW UCZELNI PUBLICZNYCH

Materiał dla Podkomisji stałej
ds. nauki i szkolnictwa wyższego

Warszawa, lipiec 2013 r.

I. Wdrożenie I etapu poprawy wynagrodzeń

W związku z realizacją pierwszego etapu zwiększenia wynagrodzeń pracowników uczelni publicznych w ustawie budżetowej na rok 2013 (Dz. U. poz. 169) ujęto rezerwę celową (poz. 40) pn. „Środki na zwiększenie wynagrodzeń pracowników szkół wyższych” w kwocie 907.546 tys. złotych.

Od dnia 1 stycznia 2013 r. – na podstawie załączników nr 1 i 2 do rozporządzenia *w sprawie warunków wynagradzania za pracę i przyznawania innych świadczeń związanych z pracą dla pracowników zatrudnionych w uczelni publicznej* – obowiązują zmienione minimalne stawki wynagrodzenia zasadniczego dla nauczycieli akademickich oraz dla pracowników niebędących nauczycielami akademickimi.

Minister Finansów, odrębnymi decyzjami, dokonał przeniesienia odpowiednich kwot wydatków budżetowych z wyżej wymienionej rezerwy celowej do części budżetowych znajdujących się w dyspozycji czterech ministrów nadzorujących uczelnie publiczne, tj.:

- 1) 8.204 tys. zł do części 21 – Gospodarka morska,
- 2) 33.557 tys. zł do części 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego,
- 3) 744.667 tys. zł do części 38 – Szkolnictwo wyższe,
- 4) 2. 503 tys. zł do części 42 – Sprawy wewnętrzne,
- 5) 118.615 tys. zł do części 46 – Zdrowie.

Środki na wzrost wynagrodzeń pracowników uczelni wojskowych ujęto, zgodnie z pismem Ministra Finansów określającym wstępną kwotę wydatków na rok 2013, w budżecie Ministra Obrony Narodowej.

Łączne wydatki budżetu państwa w latach 2013–2015 wynikające z realizacji trzech etapów zwiększenia wynagrodzeń pracowników w uczelniach publicznych wyniosą ok. 5,8 mld złotych.

Ustalenie zasad oraz dokonanie podziału powyższych środków pomiędzy nadzorowane uczelnie publiczne należało do właściwych ministrów.

Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego w dniu 26 kwietnia 2013 r., tj. w dniu wydania przez Ministra Finansów decyzji w sprawie przeniesienia kwoty wydatków budżetowych 744.667 tys. zł do części znajdującej się w dyspozycji ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego, skierował do rektorów nadzorowanych uczelni publicznych oraz 6 uczelni prowadzonych przez kościoły i związki wyznaniowe, finansowanych z budżetu państwa na zasadach uczelni publicznych na podstawie stosownych ustaw, pismo informujące o środkach z rezerwy celowej przeznaczonych dla danej uczelni na poprawę wynagrodzeń (wraz z pochodnymi z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy oraz odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych) dla pracowników uczelni, których wynagrodzenia finansowane są w ramach dotacji podstawowej – z wyrównaniem od dnia 1 stycznia 2013 roku.

Naliczenia zwiększenia planu dotacji „podstawowej” dla ww. uczelni z tytułu zwiększenia wydatków na wynagrodzenia dokonano na podstawie algorytmu podziału dotacji „podstawowej”, określonego w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 8 lutego 2012 r. w *sprawie sposobu podziału dotacji z budżetu państwa dla uczelni publicznych i niepublicznych* (Dz. U. poz. 202 i 273). Zastosowano go do wszystkich uczelni finansowanych w ramach dotacji „podstawowej” przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego – z wyłączeniem uczelni nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej. Udział grupy uczelni akademickich i zawodowych w ogólnej kwocie środków na podwyżkę został wyznaczony według ich udziałów w podziale głównym dotacji „podstawowej”.

Należy podkreślić, iż na podstawie rozporządzenia w *sprawie warunków wynagradzania za pracę i przyznawania innych świadczeń związanych z pracą dla pracowników zatrudnionych w uczelni publicznej* władze uczelni publicznych zostały zobowiązane do zagwarantowania **minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego** pracowników na poziomie nie niższym niż wynikający z treści powyższego aktu wykonawczego.

Natomiast określenie szczegółowych kryteriów, zgodnie z którymi są rozdysponowywane pozostałe środki przeznaczone na poprawę wynagrodzeń, należy do władz danej uczelni. Jednocześnie we wspomnianym piśmie do rektorów zwrócono się z uprzejmą prośbą o określanie wewnętrznych zasad podziału środków na zwiększenie wynagrodzeń w konsultacji ze związkami zawodowymi działającymi w uczelni.

II. Uwarunkowania prawne

W aktualnym stanie prawnym kwestie związane z kształtowaniem środków na wynagrodzenia oraz poziom przeciętnych wynagrodzeń w ramach stosunku pracy dla pracowników uczelni publicznych określone są w art. 93 ust. 1 oraz art. 151 ust. 1, 4 i 8 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym* (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.).

Na podstawie art. 93 ust. 1 wymienionej ustawy wydatki budżetu państwa planowane na finansowanie działalności uczelni publicznych, w części dotyczącej wynagrodzeń, waloryzowane są corocznie co najmniej o średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej ustalany w ustawie budżetowej na dany rok budżetowy (w 2008 r. waloryzacja wynosiła 102,3%, w 2009 r. – 103,9%, w 2010 r. – 101,0%, w 2011 r. – 100%, w 2012 r. – 100%).

Należy szczególnie podkreślić, iż zgodnie z art. 151 ust. 4 ustawy – *Prawo o szkolnictwie wyższym* to senat uczelni samodzielnie określa środki na wynagrodzenia dla pracowników w ramach środków posiadanych przez uczelnię. Wiąże się to z wyłączeniem z dniem 1 września 2005 r. uczelni publicznych z państwowej sfery budżetowej, w rozumieniu ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. *o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2011 r. Nr 79, poz. 431, z późn. zm.), w związku z art. 245 ustawy – *Prawo o szkolnictwie wyższym*.

Środki, z których finansowane są wynagrodzenia pracowników uczelni publicznej, pochodzą w głównej mierze ze środków dotacji, o której mowa w art. 94 ust. 1 pkt 1 ustawy – *Prawo o szkolnictwie wyższym*, przeznaczonej na zadania związane z kształceniem studentów studiów stacjonarnych, w tym studentów, o których mowa w art. 99 ust. 1a tej ustawy, z wyłączeniem kształcenia, o którym mowa w art. 99 ust. 1 pkt 1a, kształceniem uczestników stacjonarnych studiów doktoranckich i kadr naukowych oraz utrzymaniem uczelni, w tym na remonty (tzw. „dotacja podstawowa”).

Kwota dotacji „podstawowej” określana jest według jednolitej formuły algorytmicznej podziału dotacji, zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 8 lutego 2012 r. *w sprawie sposobu podziału dotacji z budżetu państwa dla uczelni publicznych i niepublicznych* (Dz. U. poz. 202, z późn. zm.).

Najistotniejszy element formuły algorytmicznego podziału dotacji „podstawowej” – z punktu widzenia zapewnienia ciągłości funkcjonowania uczelni – stanowi podstawa naliczenia dotacji z roku poprzedniego (65%), natomiast pozostała część kwoty dotacji „podstawowej” (35%) rozdysponowywana jest przy uwzględnieniu:

- ✓ liczby studentów studiów stacjonarnych, liczby uczestników stacjonarnych studiów doktoranckich oraz wskaźników kosztochłonności studiów stacjonarnych dla poszczególnych kierunków studiów i dziedzin nauki (składnik studencko-doktorancki);
- ✓ liczby nauczycieli akademickich (składnik kadrowy);

- ✓ elementów stymulujących aktywność uczelni akademickich w zakresie rozwoju dydaktyki i badań naukowych (składnik uprawnień i składnik badawczy);
- ✓ współpracy międzynarodowej (składnik wymiany i liczba profesorów zagranicznych w składniku kadrowym);
- ✓ zapewnienia odpowiedniego poziomu kształcenia (składnik dostępności kadry), poprzez relację między liczbą kształconych studentów i doktorantów a liczbą wykwalifikowanej kadry naukowo-dydaktycznej uczelni.

Ponadto należy zaznaczyć, iż w myśl art. 151 ust. 8 ustawy – *Prawo o szkolnictwie wyższym* senat uczelni może przeznaczyć dodatkowe środki na wynagrodzenia, jeśli uczelnia posiada na ten cel środki pochodzące z innych źródeł niż określone w art. 94 ust. 1 te same ustawy. **Oznacza to, iż środki na wynagrodzenia, w tym wynikające ze stosunku pracy (wynagrodzenia osobowe wraz z dodatkowym wynagrodzeniem rocznym), są ustalane przez senaty uczelni nie tylko w ramach środków pochodzących z dotacji z budżetu państwa, ale również z przychodów własnych uczelni (pozabudżetowych).**

Pośrednio wysokość wynagrodzeń pracowników uczelni publicznych powiązana jest z kwotą bazową, określaną w ustawie budżetowej dla pracowników wymienionych w art. 5 pkt 1 lit. a ustawy *o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw*. Zgodnie bowiem z art. 151 ust. 1 pkt 1 ustawy – *Prawo o szkolnictwie wyższym* wysokość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w uczelni publicznej w poszczególnych grupach stanowisk pracowników ustanowiona została w relacji do powyższej kwoty bazowej (niezmienianej od 2009 r. – wynoszącej 1.873,84 zł) i nie może być niższa:

- a) w grupie stanowisk profesorów – od 391,8% ($391,8\% \times 1.873,84 \text{ zł} = 7.341,7 \text{ zł}$),
- b) w grupie stanowisk docentów, adiunktów i starszych wykładowców, starszych kustoszy dyplomowanych, starszych dokumentalistów dyplomowanych, kustoszy dyplomowanych i dokumentalistów dyplomowanych, a także adiunktów bibliotecznych i adiunktów dokumentacji i informacji naukowej – od 261,2% ($261,2\% \times 1.873,84 \text{ zł} = 4.894,5 \text{ zł}$),
- c) w grupie stanowisk asystentów, wykładowców, lektorów, instruktorów, asystentów bibliotecznych, asystentów dokumentacji i informacji naukowej oraz w grupie pracowników niebędących nauczycielami akademickimi – od 130,6% ($130,6\% \times 1.873,84 \text{ zł} = 2.447,2 \text{ zł}$).

Warto wskazać, iż ustawą z dnia 18 marca 2011 r. *o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytułach naukowych oraz o stopniach i tytułach w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw* (Dz. U. Nr 84, poz. 455, z późn. zm.) zmieniono zakres upoważnienia do wydania rozporządzenia określającego warunki wynagradzania za pracę i przyznawania innych świadczeń związanych z pracą dla pracowników zatrudnionych w uczelni publicznej. Od dnia 1 stycznia 2012 r. minister

właściwy do spraw szkolnictwa wyższego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy określa jedynie wysokość minimalnej, a nie, jak poprzednio – minimalnej i maksymalnej stawki wynagrodzenia zasadniczego w odniesieniu do poszczególnych stanowisk.

Na podstawie zmienionego upoważnienia zawartego w art. 151 ust. 1 pkt 1 ustawy – *Prawo o szkolnictwie wyższym* wydano rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków wynagradzania za pracę i przyznawania innych świadczeń związanych z pracą dla pracowników zatrudnionych w uczelni publicznej (Dz. U. Nr 243, poz. 1447), w którym (w załącznikach nr 1 i 2) na lata 2013–2015 zagwarantowano coroczny – finansowany z budżetu państwa – wzrost o 9,14% wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego pracowników uczelni publicznych, tj. zarówno nauczycieli akademickich, jak i pracowników niebędących nauczycielami akademickimi. Dzięki temu w roku 2015 stawki te będą o 30% wyższe w stosunku do roku 2012.

Warto wskazać, iż wysokość wynagrodzenia zasadniczego w odniesieniu do poszczególnych grup stanowisk w uczelniach publicznych, określona w rozporządzeniu w sprawie warunków wynagradzania za pracę i przyznawania innych świadczeń związanych z pracą dla pracowników zatrudnionych w uczelni publicznej stanowi tylko jeden ze składników wynagrodzenia, jakie mogą być wypłacane pracownikom. Ponadto zgodnie z art. 151 ust. 1 pkt 1 *in fine* ustawy – *Prawo o szkolnictwie wyższym*, wysokość indywidualnych stawek poszczególnych składników wynagrodzenia pracowników uczelni publicznej – a więc również wynagrodzenia zasadniczego – ustala rektor.

Na wysokość przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego pracownika zatrudnionego w uczelni publicznej wpływają – poza kwotą wynagrodzenia zasadniczego – również inne składniki wynagrodzeń osobowych, takie jak np.: dodatek za staż pracy, dodatek funkcyjny, dodatki specjalne czy nagrody rektora.

Powyższe wynika bezpośrednio z art. 18^{3c} § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – *Kodeks pracy* (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.), zgodnie z którym wynagrodzenie obejmuje wszystkie jego składniki, bez względu na ich nazwę i charakter, a także inne świadczenia związane z pracą, przyznawane pracownikom w formie pieniężnej lub w innej formie niż pieniężna.